

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving en Juridische zaken

Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Utrecht, 23 januari 2025

Ons kenmerk:

Betreft: Reactie op conceptwetsvoorstel implementatie herziene EU-richtlijn mensenhandel
(EU-Richtlijn 2024/1712)

Geachte

Bij brief van 9 december 2024 heeft u Slachtofferhulp Nederland verzocht een reactie te geven op het conceptwetsvoorstel Implementatiewet herziene Europese richtlijn mensenhandel (EU-Richtlijn 2024/1712). Ik voldoe graag aan uw verzoek.

Uitbreiding van artikel 273g Wetboek van Strafrecht

In het huidige artikel 273g van het Wetboek van Strafrecht (Sr) is uitsluitend het gebruikmaken van seksuele diensten strafbaar gesteld. De voorgestelde uitbreiding van deze bepaling brengt met zich mee dat ook het opzettelijk gebruik maken van andere diensten voortkomend strafbaar wordt, indien men weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat deze diensten worden verleend in een situatie van mensenhandel of kinderhandel. Zo kan een persoon die bijvoorbeeld een werknemer in een uitbuitingssituatie in dienst neemt, strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld indien het wetsvoorstel wordt aangenomen.

Slachtofferhulp Nederland beschouwt deze uitbreiding als een belangrijke stap vooruit. Het biedt slachtoffers erkenning dat niet alleen het gedrag van de mensenhandelaar zelf ontoelaatbaar is, maar ook dat zij slachtoffer zijn geworden door de handelingen van degenen die gebruikmaakten van hun diensten. Het leed dat een slachtoffer van mensenhandel ondervindt, ontstaat immers niet alleen door de dader die op grond van artikel 273f Sr wordt vervolgd. De 'afnemers' dragen in aanzienlijke mate bij aan zowel het delict als de impact ervan. Dat geldt niet alleen voor mensenhandel in de vorm van seksuele uitbuiting, maar ook voor alle andere subcategorieën van het delict.

Spreekrecht

Uit een evaluatie van de uitbreiding van het spreekrecht¹ blijkt dat slachtoffers veel waarde hechten aan de mogelijkheid om gehoord te worden tijdens het strafproces. Het spreekrecht stelt hen in staat actief deel te nemen aan het proces, de impact van het delict te delen met de verantwoordelijke instanties en daarmee een gevoel van regie terug te krijgen. Slachtoffers die gebruikmaken van het spreekrecht voelen zich (vaker) erkend en serieus genomen.

Het huidige wetsvoorstel voorziet echter niet in spreekrecht voor slachtoffers onder artikel 273g Sr. Artikel 51e van het Wetboek van Strafvordering (Sv) maakt het spreekrecht mogelijk indien:

a) de tenlastelegging een strafbaar feit bevat waarop een gevangenisstraf van acht jaar of meer is gesteld, en

b) het misdrijf specifiek in de wettekst is opgenomen.

Omdat het strafmaximum van artikel 273g Sr vier jaar bedraagt (zes jaar bij minderjarige slachtoffers), en het delict niet expliciet wordt genoemd in artikel 51e Sv, geldt het spreekrecht niet voor deze slachtoffers. Slachtofferhulp Nederland beschouwt dit als een gemis.

Gezien het grote belang van het spreekrecht pleit Slachtofferhulp Nederland ervoor artikel 273g Sr toe te voegen aan de opsomming van specifiek benoemde delicten in artikel 51e Sv.

Voorschotregeling

De voorschotregeling is ongemaximeerd van toepassing op artikel 273f Sr en speelt een belangrijke rol voor slachtoffers. Doordat het volledige schadebedrag wordt voorgesloten wanneer de dader na acht maanden niet of niet volledig heeft betaald, is het slachtoffer verzekerd van ontvangst van het toegewezen schadebedrag binnen een redelijke termijn. Dit helpt slachtoffers om los te komen van het delict en een nieuwe start te maken.

Ten aanzien van delicten waarvoor het maximale voorschot €5000,- bedraagt, geldt dat het meerdere ook na het verstrekken van het voorschot nog periodiek wordt geïnd door het Centraal Justitieel Incassobureau. Slachtoffers worden hierdoor vaak jarenlang geconfronteerd met het delict via deze periodieke betalingen. Dit is niet wenselijk. Slachtofferhulp Nederland verzoekt dan ook nadrukkelijk om artikel 273g Sr toe te voegen aan artikel 4:14 lid 2 van het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen. Dit zou ervoor zorgen dat ook in deze gevallen het ongemaximeerde voorschot van toepassing is.

Toegang tot kosteloze advocaat

Slachtofferhulp Nederland benadrukt het belang van toegang tot een kosteloze advocaat voor deze slachtoffers (art. 44 lid 4 Wet op de rechtsbijstand). Slachtoffers van artikel 273g Sr komen, via de verwijzing naar artikel 273f Sr, al als slachtoffers van mensenhandel in aanmerking voor een kosteloze advocaat.

Echter, de huidige formulering van artikel 273g Sr heeft uitsluitend betrekking op mensenhandel in de vorm van seksuele uitbuiting. Na inwerkingtreding ziet artikel 273g Sr ook op andere vormen van uitbuiting dan seksuele diensten. Slachtofferhulp Nederland acht het van groot belang dat slachtoffers, ook wanneer de strafbare gedraging geen seksuele component bevat, toegang behouden tot een kosteloze advocaat.

¹ Evaluatie wet uitbreiding spreekrecht slachtoffers en nabestaanden in het strafproces, WODC 9 december 2022.

Uitvoeringsanalyse

Structurele uitvoeringsconsequenties

De uitbreiding van artikel 273g Sr zal naar verwachting leiden tot een toename van het aantal slachtoffers dat zich tot Slachtofferhulp Nederland wendt voor hulp en ondersteuning. De omvang van deze toename is op dit moment niet goed in te schatten. Voorlopig wordt aangenomen dat het om een beperkte toename zal gaan. Een belangrijke factor hierbij is of het recht op een kosteloze advocaat onder artikel 273g Sr gehandhaafd blijft. Indien dit recht vervalt, is het aannemelijk dat Slachtofferhulp Nederland een groter aandeel zal krijgen in de juridische ondersteuning van slachtoffers. Daarnaast is onzeker of slachtoffers onder het gewijzigde artikel 273g Sr toegang krijgen tot het spreekrecht, waarvoor Slachtofferhulp Nederland eveneens ondersteuning kan bieden. Gezien deze afhankelijkheden is het momenteel niet mogelijk om de structurele uitvoeringsconsequenties volledig in kaart te brengen. Mocht dit in de toekomst veranderen, dan zal ik u hierover apart informeren.

Incidentele uitvoeringsconsequenties

Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de wetswijziging zal Slachtofferhulp Nederland een aantal kleine aanpassingen moeten doorvoeren, zoals het bijwerken van kennisbronnen, werkinstructies en andere relevante documentatie. Deze werkzaamheden zullen worden meegenomen in de reeds geplande activiteiten rondom het wetsvoorstel modernisering en uitbreiding strafbaarstelling mensenhandel.²

Conclusie

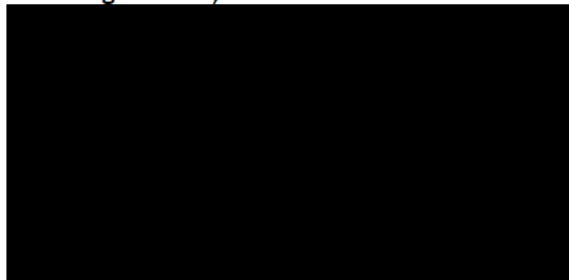
Het wetsvoorstel implementatiewet herziene Europese richtlijn mensenhandel bevat belangrijke stappen vooruit, maar er zijn verbeterpunten die noodzakelijk zijn om de rechten van slachtoffers beter te waarborgen. Concreet adviseert Slachtofferhulp Nederland:

1. Het toevoegen van artikel 273g Wetboek van strafrecht aan de lijst van delicten waarvoor het spreekrecht geldt (artikel 51e Wetboek van Strafvordering).
2. Het volledig toepassen van de voorschotregeling op schadevergoedingen onder artikel 273g Wetboek van Strafrecht door opname in artikel 4:14 lid 2 van het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen.
3. Het garanderen van toegang tot kosteloze juridische bijstand voor slachtoffers onder artikel 273g Wetboek van Strafrecht.

Deze aanpassingen zorgen voor een rechtvaardiger positie van slachtoffers in het strafproces en dragen bij aan herstel en erkenning.

Ik vertrouw erop dat ik u hiermee voldoende heb geïnformeerd. Mochten er naar aanleiding van dit schrijven vragen zijn, dan zijn wij uiteraard bereid deze te beantwoorden.

Hoogachtend,

Lid Raad van Bestuur

² [Advies SHN wetsvoorstel strafbaarstelling mensenhandel | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)